

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Tööjõuvajaduse seire- ja prognoosisüsteem OSKA

COVID-19 põhjustatud majanduskriisi mõju tööjõu-
ja oskuste vajaduse muutusele:

finantsvaldkond

Tallinn 2021

SA Kutsekoda

Siinne ülevaade on väljavõte 12.01.2021 avaldatud uuringuaruandest „COVID-19 põhjustatud majanduskriisi mõju tööjõu- ja oskuste vajaduse muutusele“. Vt <https://oska.kutsekoda.ee/oska-valdkonnad/>.

Uuringu viis läbi SA Kutsekoda OSKA uuringumeeskond ajavahemikus juunist novembrini 2020, tehes koostööd Arenguseire Keskusega.

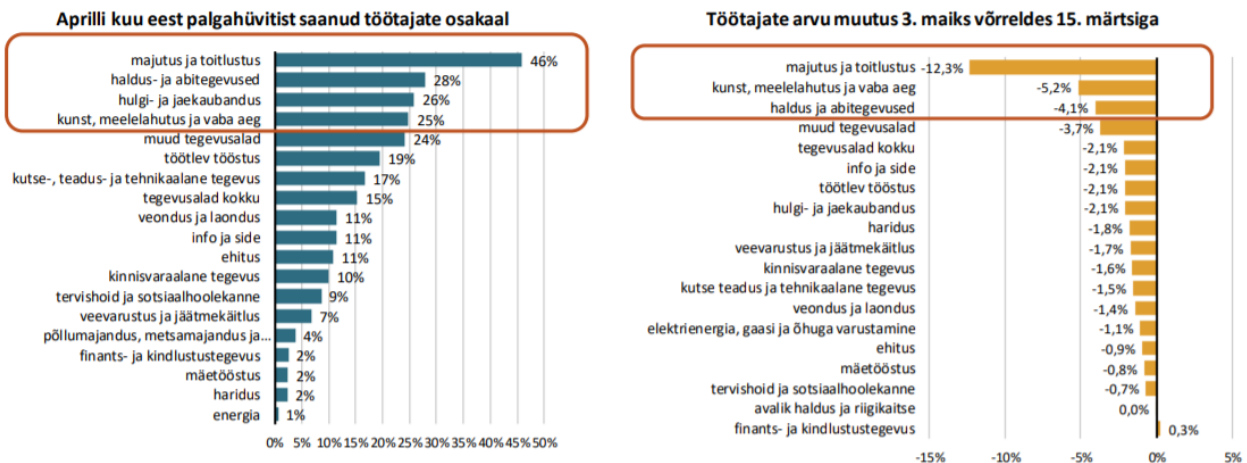
Ülevaate tulemusi täiendab 2020. aasta suvel OSKA meeskonna koostatud valdkonnaspetsiifiliste IKT-oskuste vajaduse ülevaade, mis hõlmas ka viirusekriisist üles kerkinud esmast oskuste täiendamise vajadust. Vt lähemalt https://oska.kutsekoda.ee/wp-content/uploads/2020/06/OSKA-%C3%BClevaade-valdkonnaspetsiifiliste-IKT-oskuste-vajadusest_16.06.2020.pdf.

Ülevaates kirjeldatakse COVID-19 kriisi olulisemaid vahetuid (1–2 aasta vaates) mõjusid valdkonnale, sh tööhõivele ning oskuste vajadusele ja koolitusvajadusele. Hinnangud valdkonna kriisist väljumisele ja edasisele arengule 5–10 aasta vaates on koondatud valdkonna jaoks olulisemate mõjutegurite kaupa tabelisse dokumendi lõpus. Mõjutegurite olulisuse hinnang viiepallisel skaalal (5 = olulisim) tugineb valdkondlike fookusartiklute, majandusnäitajate, arengutrendide varasemate käsitluste ning teiste seotud uuringute ja kirjalike allikate sisendile. Mõjutegurist lähtuv hinnang tööhõive kasvule või kahanemisele on esitatud kolmesuunalise noole põhimõttel: ↗ teguri mõjul hõive kasvab, → teguri mõju hõivet oluliselt ei muuda, ↘ teguri mõjul hõive kahaneb. Noole suund väljendab ainult konkreetse teguri mõju hõivele ega tähistata hõive üldprognoosi valdkonna või kutsealade lõikes. Üldine hinnang COVID-19 mõjust OSKA varasemale valdkondlikule tööjõu- ja oskuste prognoosile esitatakse eraldi alapeatükina.

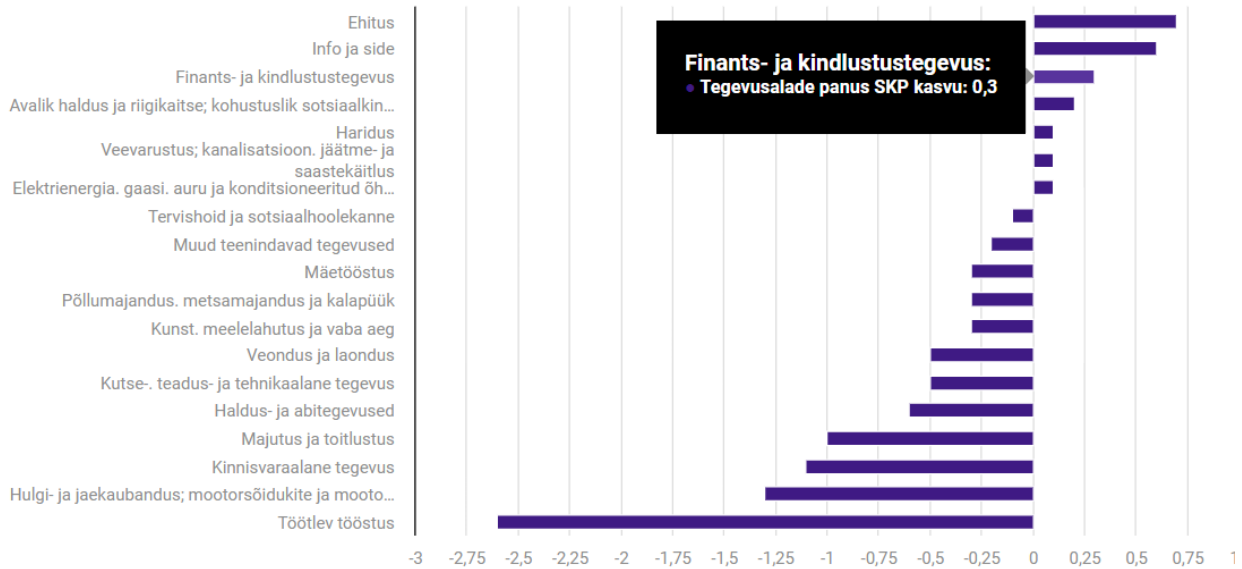
Ülevaade on valminud „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020“ prioriteetse suuna „Prioriteetne suund 1: ühiskonna vajadustele vastav haridus ja hea ettevalmistus osalemaks tööturul“ Euroopa Liidu vahendite kasutamise eesmärgi 5 „Õppe kutse- ja kõrgharidus on suuremas vastavuses tööturu vajadustega“ meetme „Õppe seostamine tööturu vajadustega“ tegevuse „Tööjõuvajaduse seire- ja prognoosisüsteemi loomine“ ehk OSKuste Arendamise koordineerimissüsteemi loomine (edaspidi OSKA) eesmärkide elluviimiseks ja tulemuste saavutamiseks.

Ülevaate autoriõigus kuulub sihtasutusele Kutsekoda. Ülevaates sisalduva teabe kasutamisel palume viidata allikale: Rosenblad, Y., Tiik, R., Mets, U., Pihl, K., Ungro, A., Uiboupin, M., Lepik, I., Leemet, A., Kaelep, T., Krusell, S., Viia, A., Leoma, R. (2021). COVID-19 põhjustatud majanduskriisi mõju tööjõu- ja oskuste vajaduse muutusele. Uuringuaruanne. Tallinn: SA Kutsekoda, tööjõuvajaduse seire- ja prognoosisüsteem OSKA.

TAUSTANÄITAJAD

Joonis 18. Aprilli eest palgahüvitist saanud töötajate osakaal ning töötajate arvu muutus 3. maiks võrreldes 15. märtsiga tegevusala järgi, 2020. Allikas: Rahandusministeerium, Statistikaamet, Maksu- ja Tolliamet, Eesti Panga arvutused (Eesti Panga infograafika)

Joonis 19. Tegevusalaade panus SKT kasvu (protsendipunktid), 2020 II kvartal. Allikas: Statistikaamet

Vaid 2% finants- ja kindlustustegevuse ettevõtetest said aprillis palgahüvitist ning see on ainuke sektor, kus 15.03–03.05 töötajate arvu muutus oli positiivne (0,3%).

COVID-19 KRIISI LÜHIAJALINE MÕJU

KINDLUSTUS

- Valdkond on eripärane selle poolest, et kindlustused peavad niikuinii olema valmis mitmesugusteks šokistsenaariumiteks. Kõik seltsid suutsid väga kiiresti oma tegevused viia üle *online*-režiimile, mõned on selles siamaani ja võib-olla jäävadki kaugtööd tegema. Neid kliente, kes tulevad kontorisse ja soovivad silmast silma teenindust, on väga vähe – selles mõttes on COVID-19 mõju väike; üldine digitaliseerimine väga suurt katsumust valdkonnale ei esitanud.
- Kindlustussektorit iseloomustab** ka mõningane **inertsus** – vaadates eelmist kriisi, siis kindlustustel hakkas kehvemini minema alles siis, kui aasta või paar oli möödas.

- **Olulisi muutusi sektorile kriisi esimene laine kaasa ei toonud:** seltside käibed langesid, aga samas oli ka kindlustusjuhtumeid vähem (nt liiklusavariisid) ja kasum kasvas.
- 2020. aastaks ennustatakse kindlustusturule käibelangust 3–3,5% ja järgmiseks aastaks on prognoositud kasvu 2%.

PANGAD

- **Pankadeni jõuavad COVID-19 põhjustatud kriisi mõjud viitajaga** – paljud teiste sektorite tööandjad on kasutanud palgatoetust, töölt lahkujatele on makstud koondamishüvitisi jne. Seega ei ole kriisi esimese laine mõju pankadeni veel jõudnud, aga tööandjate sõnul on ilmselt lähitulevikus oodata muutusi. Pangad on juba teinud ettevalmistusi, et maandada võimalikku krediidiriskide mõju.
- Pangad läksid üle **kaugtööle**, ka klienditeenindajad töötasid distantsilt.
- Investeeringute rahastamise teema on teravnenud (sh laenuprojektide hindamine, roheteemad), samuti on tekkinud **laenude restruktureerimise küsimused**, aga siiski **väiksemas mastaabis kui pangad kriisi algul hindasid** – majanduslangus on pisut väiksem kui algselt prognoositi.
- Finantssektori **tegevust mõjutavad jätkuvalt madalad intressimäärad**: kui intressimäärad püsivad madalad, siis pangad, kindlustused jm finantsvahendajad võivad olla märksa riskialtimad (nt tarbimislaenude andmisel).
- Viiruse teise laine mõju sektorile on keeruline hinnata, sõltudes sellest, mida tööturg teeb ja milliseid samme astub riik. Finantsvaldkonna huvi on, et ettevõtted toimiksid majandustegevuse, mitte riigi abi toel.

Hõive

- **Finantssektoris ei ole kriisi tõttu töösuhteid lõpetatud** ja tööhõive puhul ei ole ka lähitulevikus ette näha olulisi muudatusi. Muutused olid pigem töö sisus.
- Kriis tõi kaasa finantsvaldkonda töötajate arvu kasvu: kandideerimiste maht on märkimisväärselt suurenenud (sh turismisektorist).

Oskused/koolitusvajadus

- **Digioskused ja kaugtöö** (sh juhtide kommunikatsioonioskus) – need on teemad, millele on lähiajal jätkuvalt vaja rõhku panna. Kasvas vajadus oskuse järele korraldada ja juhtida veebikoosolekuid.
- Kaugtööga seoses on ühe olulise riskina tekkinud infoturberisk – (panga)programmides töötamine peab olema turvaline nii oma majas kui ka kaugelt tööd tehes. Seega **kasvab küberturvalisusega seotud teadmiste vajadus**.
- COVID-19 kiirendas veelgi digitaliseerimisprotsesse. Paindlik tööaeg ja kaugtöö võimalused on juba mõnda aega teemaks olnud ka traditsioonilises finantsvahenduses.
- Teatud juhtudel tekkis koolitusvajadus baasteemadel, nt Outlooki kasutamine kaugtööl, nt kuidas luua veebikoosolekute kutseid MS Teamsis, kuidas lisada e-kirjale linke jm).
- Liikumispiirangute jätkumine tähendab, et **veelgi enam tuleb keskenduda virtuaalse kliendikogemuse arendamisele**.
- Kriisi esimese laine ajal kasvas ettevõttesiseste veebikoolituste osa.

VALDKONNA VÄLJUMINE KRIISIST JA EDASINE ARENG 10 AASTA VAATES

Vt tabelit valdkonna peatüki lõpus.

COVID-19 MÕJU OSKA SENISELE PROGNOOSILE

OSKA finantsvaldkonna uuring valmis 2020. aasta sügisel (pärast kriisi esimest lainet) ning hõivevajaduse prognoosimisel on arvestatud COVID-19 võimalikke mõjusid¹.

KOKKUVÕTE

- Kriisi esimese laine ajal finantsvaldkonna hõives muutusi ei toimunud, tegu on ainukese majandusvaldkonnaga Eestis, kus hõive vähesel määral isegi suurenes.
- Suurimat kohanemist, õppimist ja paindlikku reageerimist nõudis kiire üleminek kaugtööle. Seda just pankades, kus traditsiooniliselt on (infoturbe riski tõttu) kaugtöö tegemise võimalused olnud piiratud.
- Pikas plaanis on valdkonna arengu seisukohalt kõige tähtsamad mõjutegurid digitaliseerimise ja automatiseerimise jõuline kasv ning kaugtöö osakaalu suurenemine.
- Peamised oskuste arendamise valdkonnad lähitulevikus on digioskused ja meeskonna juhtimise oskused, sh virtuaalsete tiimide juhtimise oskused.

---

¹ Mets ja Viia (2020). Tulevikuvaade tööjõu- ja oskuste vajadusele: finantsvaldkond. Kutsekoda, OSKA.

VALDKONNA VÄLJUMINE KRIISIST JA EDASINE ARENG 10 AASTA VAATES

Mõjutegurid (olulisus 1–5 palli, 5 = olulisim)	Mõju kriisist väljumisele ja edasisele arengule	Mõju tööhõivele	Mõju oskustele ja koolitusvajadusele
Kaugtöö osakaalu püsiv kasv (5)	<ul style="list-style-type: none"> - Kaugtöö osakaalu püsiv kasv loob teiste piirkondade elanikele suuremad võimalused sektoris tööd leida. - Kriisijärgses maailmas on kaugtöö ning -suhtlus tõenäoliselt muutunud sotsiaalseks normiks, et ka Rogersi innovatsioonidifusiooni teooriast tuntud hiline enamus eeldab valdkonna ettevõtelt kaugsuhtluse kasutusvõimalust, mugavate e-teenuste olemasolu ning nende jätkuvat edasiarendamist. - Kaugtöövõimaluste kasv tähendab ühtlasi, et piirkondlike esinduste arv on jätkuvas langustrendis. 	<ul style="list-style-type: none"> ↘ - Väheneb vajadus klienditeenindajate ja -nõustajate ning kindlustusvahendajate järele. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kasvab vajadus digioskuste järele, samuti virtuaal- ja hübriidmeeskondade motiveerimise, meeskonnatöö arendamise, kommunikatsioonijuhtimise, organisatsioonikultuuri loomise ja hoidmise oskuste järele. - Kasvab vajadus küberturvalisusteadmiste järele.
Digitaliseerimise ja automatiseerimise jõuline toetamine (5)	<ul style="list-style-type: none"> - Juba praegu on paljud rutiinsed tööprotsessid ning ka kliendipäringutele vastamine muudetud finantssektoris masintöök. Nn vestlusrobotid võtavad enda kanda osa klienditeenindusest, kiirendades sellega asjaajamist. Tehisintellekt suudab näiteks välja selgitada kliendi finantsseisu, kulude jaotuse ja potentsiaalse rahalise säästmise mastaabi ning selle põhjal pakkuda talle sobivaid finantstooteid. Selline optimeerimine tulevikus jätkub ning esmatasandil töötavate klienditeenindajate vajadus on kahanemas. - Teisalt toob jätkuv digitaliseerimine kaasa e-lahenduste ja nende kasutajate arvu kasvu, mis lähitulevikus kasvatab mõnevõrra vajadust klienditoe spetsialistide järele, kes suhtlevad klientidega e-kirja, telefoni, videosilla või <i>chat</i>'i vahendusel. 	<ul style="list-style-type: none"> ↘ - Väheneb vajadus klienditeenindajate ja -nõustajate ning kindlustusvahendajate järele. ↗ - Suureneb vajadus klienditoe spetsialistide, samuti tooteomanike, toote- või teenusejuhtide järele. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tehnoloogia areng tingib vajaduse nii valdkonnale tööjõu koolitamise kui ka praegu sektoris töötavate spetsialistide tehnoloogilise kompetentsuse tõstmise järele. - Tehnoloogilised läbimurded seavad suuremad nõudmised juhtidele, kellel on tähtis roll trendidega seotud muudatuste algatamisel, eestvedamisel ja rakendamisel valdkonnas.
Rohepöörde võimendamine (2)	<ul style="list-style-type: none"> - Kui riik forsseerib investeeeringuid rohemajandusse, siis peaks enne muutuma regulatsioon – vajalik on taksonoomia väljatöötamine ja roheinvesteeringute määratlemine. - Valdkonna ettevõtelt on vaja välja töötada uued riskimudelid (see puudutab nii panku kui kindlustusi). - Rohemajanduse arenguga võivad tekkida ka uued finantstooted, nt nagu hiljuti tekkis küberriskide kindlustus, mida varem polnud. 	<ul style="list-style-type: none"> → 	<ul style="list-style-type: none"> - Laenuanalüütikud ning riskijuhid ja -hindajad peavad laiendama kompetentse keskkonnahoiu teemadel.